

ĈAPITRO 4. Okupoj, ecoj, ejoj, vestoj, sportoj, retleteroj

ROZDZIAŁ 4. Zajęcia, cechy, pomieszczenia, ubrania, sporty, listy internetowe

W tym rozdziale nauczysz się m.in.:

- zadawać pytania typu „Czy..., czy...?”;
- nazywać niektóre narodowości i niektóre przesyłki pocztowe;
- pytać o zawód lub stałe zajęcie;
- pytać o cechę oraz porównywać jej natężenie;
- tworzyć nazwy miejsca lub pomieszczenia;
- nazywać pomieszczenia i ubrania;
- pytać o grę na instrumentach i odpowiadać na to pytanie;
- mówić, co kto lubi, chce, pragnie, musi lub potrafi;
- mówić jakie sporty i gdzie uprawiamy;
- pisać list internetowy (e-mail).

NI KONATIĜU

Powiedzcie, czym się zajmujecie. Posłużcie się wzorem:

Lektoro: Mi estas instruisto. Kaj vi?

Kristiano: Mi estas programisto. Kaj vi?

Ursula: Mi estas studentino. Kaj vi?

I. KOMUNIKADO – frazoj, vortoj, reguloj

A. Ĉu li estas komponisto aŭ reĝisoro?

Ĉu tio estas Nederlando aŭ Islando?

Tio estas Islando.

Ĉu Ŝanhajo estas en Japanio aŭ en Ĉinio?

Ĝi estas en Ĉinio.

Ĉu s-ino Brun laboras nun en Prago aŭ en Budapeŝto?

Ŝi laboras en Prago.

Ĉu Ŝopeno estas komponisto aŭ reĝisoro?

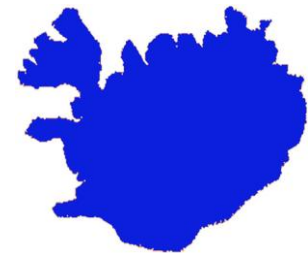
Li estas komponisto.

Ĉu Roberto estas anglo aŭ franco?

Li estas anglo.

Ĉu vi studas aŭ laboras, Anna?

Mi studas.

❖ Podając w pytaniu dwie możliwości do wyboru, używamy w języku polskim konstrukcji „Czy... czy...?”. Po esperancku brzmi ona **1 2**

Zadawajcie sobie nawzajem podobne pytania, podając do wyboru dwie możliwości, z których jedna jest prawdziwa, a druga nie. Pytajcie o:

a) *nazwę wskazywanej rzeczy, np.*

A: Ĉu tio estas fenestro aŭ pordo?

B: Tio estas pordo.

b) *poŝtulo de urboj, landoj, riveroj itp., np.*

A: Ĉu leono vivas en Azio aŭ en Afriko?

B: Ĝi vivas en Afriko.

c) *loko de loĝado de realaj aŭ fikciaj homoj; oni povas doni nomojn de famaj homoj, np.*

A: Ĉu (*nomo*) loĝas nun en Pollando aŭ en Usono?

B: Li/Ŝi loĝas en Usono.

d) *okupo aŭ nacieco de realaj aŭ fikciaj homoj; oni povas doni nomojn de famaj homoj, np.*

A: Ĉu (*nomo*) estas verkist(in)o aŭ aktor(in)o?

B: Li/Ŝi estas verkist(in)o.

C: Ĉu (*nomo*) estas angl(in)o aŭ franc(in)o?

D: Li/Ŝi estas franc(in)o.

Możecie wykorzystać poznane wcześniej nazwy zawodów (zob. Ĉapitro 2). A oto nazwy niektórych narodowości:

• anglo	• aŭstro	• belgo	• ĉeĥo
• ĉino (<i>Chińczyk</i>)	• franco	• germano (<i>Niemiec</i>)	• greko
• hindo/baratano	• hispano	• hungaro (<i>Węgier</i>)	• italo (<i>Włoch</i>)
• polo	• portugalo	• rumano	• slovako
• svedo	• sviso (<i>Szwajcar</i>)	• ukraino (<i>Ukrainiec</i>)	• usonano (<i>Amerykanin</i>)

Mówiąc o kobiecie, do nazwy zawodu lub narodowości dodaje się przyrostek -in-, np. polino, anglino, francino itd.

PLIFIRMIGO

Wyraź poniższe zdania po esperancku i porównaj z rozwiązaniami w kluczu do zadań.

1. Czy Monachium jest w Austrii, czy w Niemczech?	Jest w Niemczech.
2. Czy Paŭlo jest Hiszpanem, czy Portugalczykiem?	Jest Hiszpanem.
3. Czy Mikaelo Sun jest malarzem, czy muzykiem?	Jest muzykiem.
4. Czy Meksyk jest w Ameryce Północnej, czy w Azji?	W Ameryce Północnej.
5. Jesteście Anglikami czy Amerykanami?	Jesteśmy Amerykanami.
6. Rozmawiacie czy kłóćcie się?	Rozmawiamy.

B. Kio vi estas?

A: Kio vi estas?

B: Mi estas lernanto.

C: Kio estas Jolanda Pac?

D: Ŝi estas instruistino.

E: Kio estas Patriko Fer?

F: Li estas programisto.

❖ W pytaniu o zawód albo pełnioną rolę używa się po esperancku wyrazu 3

Zadawajcie sobie nawzajem podobne pytania — o was samych, o waszych nauczycieli, o sławnych ludzi. Pytając o tych ostatnich, spoglądajcie na słownictwo zawarte w Ĉapitro 2.

PLIFIRMIGO

Wyraź poniższe zdania po esperancku i porównaj z rozwiązaniami kluczu do zadań.

1. Kim jest pan Fiŝ?	Jest okulistą.
2. Kim jesteŝ (z zawodu)?	Jestem kompozytorem.
3. Kim jest Kamila?	Jest kucharką.
4. Kim jest twój ojciec?	Jest zegarmistrzem.
5. Kim jest Tomaso?	Jest piłkarzem.
6. Kim jest twoja siostra?	Jest dziennikarką.

C. Paŭla kaj Robeto vizitas kafejon, poste kinejon kaj dancejon...

Paŭla kaj Robeto kuiras en kuirejo por iliaj lernantoj. Poste ili iras kune al manĝejo, kiun troviĝas en ilia lernejo. Vespere ili vizitas kafejon kaj, kompreneble, dancejon aŭ kinejon.

Przeczytajcie kolejno na głos, po jednej linijce, podane wyrazy, a potem powiedzcie jaka częśćka słowotwórcza oznacza pomieszczenie, w którym coś się znajduje lub dzieje:

kuiiri	— gotować	kuirejo	— kuchnia
manĝi	— jeść	manĝejo	— sala jadalna; stołówka; bar
danci	— tańczyć	dancejo	— sala taneczna
labori	— pracować	laborejo	— miejsce pracy
lerni	— uczyć się	lernejo	— szkoła
kafo	— kawa	kafejo	— kawiarnia
klubo	— klub (np. sportowy)	klubejo	— klub (miejsce spotkań klubowych)
kino	— kino (kinematografia)	kinejo	— kino (miejsce wyświetlania filmów)

❖ Częstka tworząca nazwę miejsca lub pomieszczenia, gdzie coś się znajduje lub jest robione to **5**

Powiedz lub napisz, jak rozumiesz wyrazy w prawej kolumnie:

vendi	— sprzedawać	vendejo	—
loĝi	— mieszkać	loĝejo	—
trinki	— pić	trinkejo	—
legi	— czytać	legejo	—
ofici	— urzędować	oficejo	—
kurso	— kurs (np. językowy)	kursejo	—
naĝi	— pływać	naĝejo	—
koncerto	— koncert (jako impreza)	koncertejo	—

Aldonaj ekzemploj:

libro	— książka	librejo	—
polico	— policja	policejo	—
malsanulo	— osoba chorująca, pacjent	malsanulejo	—
opero	— opera (utwór muzyczny)	operejo	—
atendi	— czekać	atendejo	—
sporto	— sport	sportejo	—
benzino	— benzyna	benzinejo	—
preĝi	— modlić się	preĝejo	—

D. Kanado estas pli granda ol Usono

Petro estas alta knabo,
sed Simono estas pli alta ol li.

Agnesa estas simpatia knabino,
sed Katarina estas pli simpatia ol ŝi.

Aleksandra estas bela virino,
sed Paŭla estas pli bela ol ŝi.

Usono estas granda lando,
sed Kanado estas pli granda ol ĝi.

Andreo estas la plej alta knabo en nia klaso.
Ilona estas la plej simpatia knabino en nia grupo.
Pamela estas la plej bela virino en nia urbo.
Brazilo estas la plej granda lando en Sud-Ameriko.

❖ Porównując w języku polskim cechy dwóch obiektów (osób, rzeczy itd.), możemy użyć konstrukcji „bardziej ... niż ...” oraz wyrazu „najbardziej”.

„Bardziej niż” to po esperancku, a „najbardziej” to **4**

1. Porównujcie cechy różnych obiektów, np.

Hispanio — Portugalio — granda
 Hispanio estas pli granda ol Portugalio

Korzystajcie z następujących podpowiedzi:

• Everesto — K2	— alta	• antilopo	— hipopotamo	— rapida
• Aŭstralio — Antarkto	— varma	• hundo	— kato	— danĝera
• Varsovio — Krakovo	— nova	• afrika elefanto	— azia elefanto	— granda
• Amazono — Tamizo	— vasta	• taso	— telero	— profunda

2. Wypowiadajcie pozytywną opinię na temat różnych znanych osób — aktorów, piosenkarzy, piłkarzy, polityków, dziennikarzy, pisarzy — a także krajów i miast. Mówcie o nich, że są naj... w Polsce (en Pollando), w Europie (en Eŭropo) lub na świecie (en la mondo).

Używajcie przymiotników:

• bona	• talenta	• populara	• konata	• bela	• belaspekta
• ĉarma	• agrabla	• alloga	• fama	• riĉa	• komforta

np.

(nazwisko) estas la plej bona ĵurnalisto en Pollando.

(nazwa miasta) estas la plej bela urbo en la mondo.

PLIFIRMIGO

Wyraź poniższe zdania po esperancku i porównaj z rozwiązaniami w kluczu do zadań.

1. Marko jest bardziej utalentowany niż Marteno.
2. Kristina jest bardziej złośliwa niż Tereza.
3. Agata jest miłsza niż Izabela.
4. Stare Miasto to najciekawsze miejsce w Warszawie.
5. Helena Rust to najbardziej znana polityczka w Europie.
6. Myślę, że Szwecja to najbardziej atrakcyjny kraj na świecie.

E. Karlo ludas violonon kaj Sebastiano atendas trajnon

A: Kion ludas Kamilo kaj Luiza?

B: Kamilo ludas gitaron.

C: Kion ludas la granda muzikisto?

D: Li ludas saksofonon.

E: Luiza ludas pianon.

F: Karlo ludas violonon.

G: Kion ili atendas?

H: Sebastiano atendas trajnon.

I: Ivona atendas aŭtobuson.

J: Amikoj atendas miajn novajn kolegojn.

❖ Po czasownikach *ludas* i *atendas*, określane rzeczy występują z końcówką 6

Wypowiadajcie podobne zdania dotyczące nazw instrumentów muzycznych i środków transportu (zob. rysunek 5. w Ĉapitro 3). Możecie wykorzystać następujące nazwy instrumentów muzycznych:

• gitaro (<i>gitara</i>)	• violono (<i>skrzypce</i>)	• violonĉelo (<i>wiolonczela</i>)
• piano (<i>fortepian</i>)	• saksofono (<i>saksofon</i>)	• fluto (<i>flet</i>)
• mandolino (<i>mandolina</i>)	• akordiono (<i>akordeon</i>)	• trumpeto (<i>trąbka</i>)
• drumo (<i>perkusja</i>)	• trombono (<i>puzon</i>)	• orgeno (<i>organy</i>)

Pamiętajcie o każdorazowym dodaniu do rzeczownika końcówki **-n**.

PLIFIRMIGO

Wyraź poniższe zdania po esperancku i porównaj z rozwiązaniami w kluczu do zadań.

1. Julio gra na akordeonie.
2. Linda czeka na pociąg.
3. Karolo gra na trąbce.
4. Ivo czeka na tramwaj.
5. Adela gra na skrzypcach.
6. Leonardo czeka na statek.
7. Oni czekają na dobre jedzenie.

F. Monika ŝatas legi longajn amromanojn

Dominiko ŝatas vojaĝi.

Li ŝatas uzi fotilon.

Bedaŭrinde, Monika ne ŝatas skribi eseojn.

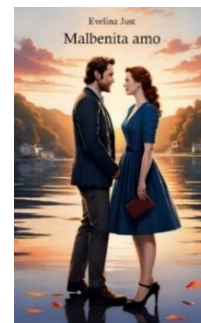
Mi ŝatas legi longajn amromanojn.

Tomaso volas loĝi en Norvegio.

Barbara volas ludi violonon.

Dorotea devas telefoni al Rafaelo. 7

Hodiaŭ Mateo ne povas iri al sia ekzercejo.

4. Nie lubię oglądać meczów bokserskich.

5. Co lubicie robić?

Lubimy dyskutować o filozofii.

G. Avino intencas uzi poŝtelefonon sed ne scipovas

Eduardo intencas aĉeti novan aŭtomobilon.

Ilona ne intencas studi en universitato.

Eliza scipovas bone ludi pianon.

Avino Jadviga ne scipovas uzi poŝtelefonon.

Bogdano deziras partopreni en la olimpikaj ludoj.

Aleks preferas paroli katalune.

❖ Przy wyrażaniu życzeń, pragnień, intencji lub umiejętności robienia czegoś po czasowniku występuje inny czasownik z końcówką 8

Vortareto:

• intencas — zamierzam	• deziras — pragnę	• scipovas — potrafię
• preferas — preferuję	• olimpikaj ludoj — igrzyska olimpijskie	

1. Pytajcie kogoś, czy umie coś robić, np.

A: Ĉu vi scipovas naĝi?

B: Jes, mi scipovas. / Ne, mi ne scipovas.

Oprócz wcześniej poznanych możecie użyć następujących wyrazów i zwrotów:

• striri aŭtomobilon (<i>prowadzić samochód</i>)	• foti (<i>robić zdjęcia</i>)
• uzi kameraon (<i>posługiwać się kamerą</i>)	• paroli litove
• ripari lavmaŝinon (<i>naprawić pralkę</i>)	• legi ĉine

Aldonaj ekzemploj (przykłady dodatkowe):

• stari sur la kapo (<i>mano</i>) (<i>stać na głowie/rękach</i>)	• pentri
• fari spagaton (<i>zrobić szpagat</i>)	• ludi ŝakon (<i>grać w szachy</i>)
• uzi komputilon (<i>obsługiwać komputer</i>)	• tajpi
• traduki el la germana (<i>tłumaczyć z niemieckiego</i>)	• skribi arabe

2. Pytajcie kogoś, czy zamierza coś robić w najbliższy weekend, np.

A: Ĉu vi intencas ripozi?

B: Jes, mi intencas. / Ne, mi ne intencas.

Możecie użyć następujących wyrazów i zwrotów:

• mallabori (<i>leniuchować</i>)	• televidi	• ekskursi
• promeni (<i>spacerować = iść na spacer</i>)	• trinki sukon	• iri al parko
• flugi (<i>lecieć</i>) al Prago	• veturi al Krakovo	• sporti
• kuiri bonan tagmanĝon	• baki torton	• naĝi
• renkontiĝi/amuziĝi kun viaj geamikoj	• legi libron/gazetojn	• longe dormi

3. Pytajte kogoŝ, co ĉiaŝby teraz robiĉ, np.

A: Ĉu vi deziras kafon?

B: Ne, mi preferas teon.

Moŝecie uŝyĉ następujĉcych zwrotów (różnych w pytaniu i odpowiedzi):

• bone manĝi	• legi en la lito	• stiri aŝtombilon
• ludi komputilajn ludojn	• observi la naturon	• legi krimromanojn
• aŝskulti bonan muzikon	• rigardi longajn filmseriojn	• interparoli kun saĝaj homoj

PLIFIRMIGO

Wyraŝz poniŝsze zdania po esperanĉku i porównaj z rozwiĝzaniami w kluczu do zadań.

- Ilona pragnie iŝĉ do kawiarni.
- Czy umiesz postuĝiwaĉ się kamerą? Niestety nie.
- Paŝlo nie zamierza pracowaĉ w fabryce.
- Czy Izabela umie tŝumaczyĉ z hiszpańskieĝ? Nie wiem.
- Co preferujesz: pŝywaĉ czy biegaĉ? Wolę biegaĉ.

H. Davido ludas futbalon kaj Ivona praktikas skiadon

Davido ludas futbalon.

Li ŝatas rigardi maĉon en la stadiono.

Ivona praktikas skiadon.

Ŝi konkuras en slalomaj vetkuroj.

Silvja ludas tenison.

Ŝi ŝatas spekti Vimbledonan turniron.

Adamo trejnas boksadon.

Junuloj ŝatas videoludojn.

Miaj filinoj ne ŝatas spekti luktadon.

Eminentaj sportistoj partoprenas olimpikajn ludojn.

❖ Po ŝtĝvach *ludas*, *praktikas*, *trejnas* i *partoprenas* wyrazy występujĝ z końcówkĝ **6**

Vortareto:

• trejni — <i>trenowaĉ</i>	• praktiki — <i>uprawiaĉ</i>	• vetkuri — <i>ŝcigaĉ się</i>
• konkuri — <i>konkurowaĉ</i>	• spekti — <i>ogŝdaĉ</i>	• partopreni — <i>uczestniczyĉ</i>
• maĉo — <i>mecz</i>	• turniro — <i>turniej</i>	• videoludo — <i>gra wideo</i>

Móvĉie jakie sporty uprawiacie lub lubicie ogŝdaĉ i gdzie, wedŝug wzoru:

A: Mi trejnas/praktikas/ŝatas rigardi naĝadon.

B: Kie tio okazas?

A: En naĝejo.

Możecie wykorzystać następujące wyrazy i zwroty:

SPORTOJ:

• piedpilkado, futbalo	• basketbalo (<i>koszykówka</i>)	• tabloteniso
• flugpilkado (<i>siatkówka</i>)	• biciklado (<i>kolarstwo</i>)	• ĵudo
• skislalomo (<i>slalom narciarski</i>)	• skisaltado (<i>skoki narciarskie</i>)	• skikurado
• naĝado (<i> pływanie</i>)	• remado (<i>wioślarstwo</i>)	• kanuado
• longsalto (<i>skok w dal</i>)	• altosalto (<i>skok wzwyż</i>)	• maratono

OBJEKTOJ, SPORTAJ KONKURSOJ KAJ TITOLOJ:

- sur stadiono, tenisejo, skisaltejo (*na stadionie, korcie, skoczni narciarskiej*)
- en naĝejo, sporta halo (*na pływalni, w hali sportowej*)
- konkuri en vetkuroj (*startować w wyścigach*)
- partopreni en sporta konkurso (*brać udział w zawodach sportowych*)

Aldonaj ekzemploj (przykłady dodatkowe):

• luktado (<i>zapasy</i>)	• arkpafado (<i>łucznictwo</i>)	• basbalo
• sketado (<i>łyżwiarstwo</i>)	• ĉevalrajdato (<i>jazda konna</i>)	• bokso

- partopreni olimpikajn ludojn (*występować na olimpiadzie*)
- spekti maĉon en la tribunoj de la stadiono (*oglądać mecz na trybunach*)
- spekti maĉon en televido sur komforta sofo
- eŭropa/monda ĉampiono (*mistrz Europy/świata*)
- medalisto/finalisto de la handikapitaj Olimpikoj (*medalista/finalista paraolimpiady*)

PLIFIRMIGO

Wyraź poniższe zdania po esperancku i porównaj z rozwiązaniami w kluczu do zadań.

1. Nie lubię boksu.
2. Stefano trenuje skoki narciarskie.
3. Anja uprawia jazdę konną.
4. Davido jest mistrzem Europy w skoku wzwyż.
5. Gdzie oni grają w koszykówkę? W hali sportowej.
6. Bardzo lubię oglądać sport w telewizji.
7. Gdzie gramy w tenisa? Na korcie tenisowym.
8. Biorę udział w wyścigach kolarskich.

II. LINGVAJ AVENTUROJ

NI KONVERSACIU

1.

A: Ĉu estas iaj poŝtaĵoj hodiaŭ?

B: Jes, letero kaj bildkarto. La letero estas por vi, kaj la bildkarto estas por mi.

A: Bone.

A: Ĉu estas iaj poŝtaĵoj hodiaŭ?

B: Jes, poŝtmandato kaj pako. La poŝtmandato estas por mi, kaj la pako estas por vi.

A: Dankon.

Przeprawadzajcie podobne dialogi. Oto nazwy różnych przesyłek pocztowych:

Vortareto:

• poŝtaĵo	—	przesyłka pocztowa	• ia, iaj	—	jakiś, jakieś	• pako	—	paczka
• poŝtmandato	—	przekaz pieniężny	• bildkarto	—	widokówka	• avizo	—	awizo

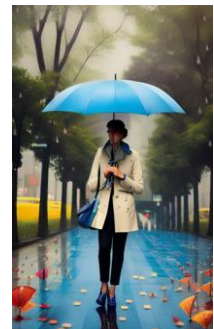
2.

A: Kia laŭ la koloro estas via ombrelo? 9 10

B: Ĝi estas blua.

A: Kia laŭ la koloro estas via jupo?

B: Ĝi estas roza.

A: Kia laŭ la koloro estas via pulovero?

B: Ĝi estas verda.

A: Kiaj laŭ la koloro estas viaj sandaloj?

B: Ili estas brunaj.

Przeprawadzajcie podobne dialogi. Oprócz przedmiotów wymienionych powyżej można również użyć następujące oraz zamieszczone na rysunku 6.:

• robo (sukienka)	• bluzo (bluzka)	• ĉemizo (koszula)
• T-ĉemizo (to-ĉemizo)	• jupo (spódnica)	• pantalono (spodnie)
• svetero	• jako (marynarka)	• mantelo (płaszcz)
• ŝuoj (buty)	• ŝtrumpetoj (skarpetki)	• sandaloj (sandaly)

3.

A: He, Adamo!

B: Jes?

A: Ĉu tio estas via libro?

B: Jes, dankon.

A: He, Sofia!

B: Jes?

A: Ĉu tio estas via horloĝo?

B: Ne, ĝi ne estas mia.

A: He, Kristoforo!

B: Jes?

A: Ĉu tio estas viaj feltkrajonoj?

B: Jes, dankon.

A: He, Monika!

B: Jes?

A: Ĉu tio estas viaj ĉipsoj?

B: Ne, ili ne estas miaj.

Przeprowadzajcie podobne dialogi. Oprócz wymienionych powyżej „znalezionych” przedmiotów można też użyć inne wcześniej poznane oraz:

• mono (pieniądze)	• broĉo (broszka)	• ringo (pierścionek)
• sako (torba)	• notlibro (notatnik)	• kolorkrajonoj (kredki)

4.

A: Ĉu vi ŝatas horrorfilmojn?

B: Jes. Mi pensas, ke ili estas tre bonaj.

A: Mi pensas, ke ili estas enuaj.

A: Ĉu vi ŝatas hiphopon?

B: Ne. Mi pensas, ke ĝi estas terura.

A: Ankaŭ mi pensas, ke ĝi estas terura.

A: Ĉu vi ŝatas Annan?

B: Jes. Mi pensas, ke ŝi estas simpatia.

A: Ankaŭ mi pensas, ke ŝi estas simpatia.

A: Ĉu vi ŝatas Johanon?

B: Ne. Mi pensas, ke li estas freneza.

A: Mi pensas, ke li estas tre saĝa.

Przeprowadzajcie podobne dialogi, wykorzystując dotychczas poznane określenia cech.

A VORTPROVIZO BILDOFORME

Wybierz z listy poniżej właściwe wyrazy i wpisz je w ramkach pod odpowiednim rysunkiem. Niektóre wyrazy do tego tematu nie pasują. Już użyty wyraz zaznaczaj w kwadraciku (np. ☑). Staraj się zapamiętać jak najwięcej słówek z danej tematyki – przydadzą się.

5. LOKOJ, KIE IO TROVIĜAS AŬ OKAZAS

Miejsca, gdzie coś się znajduje lub dzieje

☐ lernejo	☐ kafejo	☐ biblioteko	☐ legejo	☐ kuirejo	☐ opero
☐ preĝejo	☐ kinejo	☐ naĝejo	☐ hotelo	☐ trinkejo	☐ dancejo
☐ parkejo	☐ herbejo	☐ sportejo	☐ vendejo	☐ kabineto	☐ banejo
☐ restoracio	☐ operejo	☐ manĝejo	☐ bakejo	☐ oficejo	☐ ludejo

Traduko de esperantaj vortoj el la listo supre:

· szkoła	· kawiarnia	· biblioteka	· czytelnia	· kuchnia	· opera (sztuka)
· kościół	· kino (budynek)	· pływalnia	· hotel	· pijalnia	· sala taneczna
· parking	· trawnik	· boisko	· sklep	· gabinet	· łaźnia
· restauracja	· opera (budynek)	· stołówka	· piekarnia	· biuro	· plac zabaw

6. VESTOJ

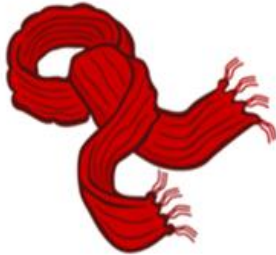
Ubrania

☐ ĉapo	☐ sako	☐ pantalono	☐ mamzono	☐ kalsonoj	☐ jako
☐ ombrelo	☐ ĉapelo	☐ ŝtrumpoj	☐ ĉapitro	☐ gantoj	☐ jupo
☐ T-ĉemizo	☐ robo	☐ ĉemizo	☐ sandaloj	☐ mantelo	☐ bluzo
☐ vintra jako	☐ ŝuoj	☐ svetero	☐ ŝtrumpetoj	☐ koltuko	☐ zono

Traduko de esperantaj vortoj el la listo supre:

· czapka	· worek	· spodnie	· biustonosz	· majtki	· marynarka
· parasol	· kapelusz	· pończochy	· rozdział	· rękawiczki	· spódnica
· T-shirt	· sukienka	· koszula	· sandały	· płaszcz	· bluzka
· kurtka	· buty	· sweter	· skarpetki	· szalik	· pasek

NI LEGAS KUN KOMPRENO

Przeczytaj tekst o małym mieście. Następnie wykonaj ćwiczenie polegające na wyborze właściwego zakończenia zdań.

7. PRI MIA URBO

Mi loĝas en Belmonto — ordinara, malgranda urbo. En ĝi troviĝas stacidomo, supervendejo, du bankoj, tri restoracioj, kafejo, hotelo kaj benzinejo. En ĝi estas ankaŭ poŝtoŭficejo, policejo, malsanulejo, apoteko, biblioteko, du lernejoj, muzeo kaj kinejo, sed ne estas teatro. Krom tio en Belmonto estas kelkaj fabrikoj, kelkaj malgrandaj vendejoj kaj bazaro. Ĉe la ĉefa placo troviĝas urbodomo kaj malnova preĝejo. Antaŭ la urbodomo staras monumento, kaj malantaŭ ĝi estas ĉarma parko. Tra la parko fluas mallarĝa rivero. ⑨

Dum la tuta jaro la vivo en Belmonto estas malbrua kaj kvieta. Sed en somero okazas en ĝi granda internacia festo. La stratoj estas koloraj, kaj ludas bela muziko. Lumas hela, varma suno. Venas multaj homoj el la tuta mondo. Ili renkontiĝas kaj babilas. Ili amuziĝas, kune kantas kaj dancas. Ili parolas kaj kantas en Esperanto. ⑪ ⑫

Vortareto:

• poŝtoŭficejo — <i>poczta</i>	• ordinara — <i>zwykły</i>	• festo — <i>święto</i>	• vivo — <i>życie</i>
• stacidomo — <i>dworzec</i>	• kvieta — <i>spokojny</i>	• suno — <i>słońce</i>	• jaro — <i>rok</i>
• urbodomo — <i>ratusz</i>	• lumas — <i>świeci</i>	• krom — <i>oprócz</i>	• tuta — <i>cały</i>

1. En Belmonto estas operejo / poŝtejo / teatro.
2. La urbodomo troviĝas antaŭ la parko / malantaŭ la parko / en la parko.
3. Dum la festo la homoj estas gajaj / malgajaj / seriozaj.
4. El la tuta mondo venas politikistoj / sportistoj / Esperanto-parolantoj.

TION ONI LEGAS EN ESPERANTIO**8.**

Zapoznajcie się z poniższym listem internetowym. Dla porównania, początkowy fragment tego listu napisanego odręcznie znajdziecie w Ĉapitro 1 w dziale Tion oni legas en Esperantio.

PLURIKO**De:** sandra@kanado.net**Al:** tomaso@pluriko.net**Temo:** Ekskurso al Niagaro

Saluton Tomaso,

Tio estas Niagaro. Ĝi estas en Kanado kaj Usono. Sur la bildo estas la rivero inter ambaŭ landoj kaj la akvofalo (efektive estas tri proksimaj) fotita desupre por turisma katalogo.

Multaj turistoj el diversaj landoj venas tien por spekti potencon de la naturo kaj ripozi. Ankaŭ mi kun mia familio. Per aŭto ne estas longa vojo de ni. Ja ni loĝas en la kanada provinco Ontario.

Kredu min, estas fantasta sperto!

Skribu pri interesa loko en via regiono.

Amike

Sandra

POR AŬSKULTADO KAJ REPRODUKTO

- 9.** *Postluchaj tekstu prezentovanego dwukrotrnie przez prowadzacego zajecia. Przy drugim sluchaniu patrz na tekst. Potem sam przeczytaj po cichu. Nastepnie zaston tekst i odtworz go pisemnie wstawiajqc w drugiej czesci w miejsce kropek brakujace elementy. Na koniec wpisz liczbe catkowicie poprawnych uzupelnien do podsumowania na dole zadania.*

Emilia Lund **B** estas politikisto. Ŝi laboras en la Eŭropa Parlamento. Ŝi estas tre okupita persono. Ŝi ofte partoprenas en televidaj kaj radiaj programoj. En ili ŝi diskutas pri diversaj gravaj aferoj. Sed politiko ne estas ŝia tuta vivo. Ŝi interesiĝas ankaŭ pri literaturo, arto kaj filozofio. Hejme Emilia ripozas kun sia familio, muzikas kaj ludas kun siaj tri katoj.

★

Emilia Lund est... politik..... | Ŝi labor... en la Eŭrop... Parlament... | Emilia est... tre okupit... person... | Ŝi ofte partopren... en televid... kaj radi... program... | En ili ŝi diskut... pri divers... grav... afer... | ...ed politik... ne est... ŝi... tut... viv... | Emilia interesiĝ... ankaŭ pri literatur... art... kaj filozofi... | ...ejme ŝi ripoz... kun sia famili... muzik... kaj lud... kun sia... tri kat...

Liczba catkowicie poprawnych uzupelnien: / 33

Vortareto:

• afero — sprawa

• grava — waŝny

• diversaj — rone

PAROLPRAKTIKO

- 10.** *Wykonaj w jezyku esperanto jedno z ponizszych zadań:*
1. *Zadaj komus trzy pytania zaczynajce się od kiu, kio i kia(j).*
 2. *Ktos coś zgubil. Zawołaj tę osobę i zapytaj, czy to jej rzecz. Rolę tej osoby odegra nauczyciel.*
 3. *Zapytaj kogoś, jakiego koloru są jakieś jego rzeczy.*
 4. *Opisz prawdziwe lub fikcyjne miasto, wzorujac się na tekście Ni legas kun kompreno.*

SKRIBOPRAKTIKO

Wykonaj w jezyku esperanto zadania wymienione ponizej.

- 11.** *Wzorujac się na tekście w dziale Ni legas kun kompreno napisz 4-5 zdań notatki na temat interesujacych obiektów znajdujacych się w twoim mieście lub okolicy. Zaczynj, na przyklad, nastepujaco:*

Mi loĝas en – bela, ĉarma urbo/vilaĝo. En ĝi troviĝas ...

- 12.** Wzorując się na przykładzie w dziale Tion oni legas en Esperantio napisz list internetowy, w którym zapraszasz kogoś do odwiedzenia ciekawego miejsca w Twoim regionie.

ELPAROLO

- 13.** Wypowiedz na głos, zwracając uwagę, że w wymowie esperanckiej jest różnica w brzmieniu głosek **ĥ** i **h**. **14**

ĥ oro	ĥ ano	me ĥ anismo	mona ĥ ejo	ĥ imero	Ĉ ĥ io
ar ĥ ivo	monar ĥ o	par oĥ o	psi ĥ ologio	a ĥ	ja ĥ to
h oro	h alo	h avas	h araro	h ejme	h ela
h elpis	h ieraŭ	h inda	h omoj	h orloĝo	h ungara
h uligano	h undo	Ba h amoj	ko h era		

PROVERBOJ KAJ DIRAĴOJ

- 14.** Do wyrażonych po esperancku przysłów i powiedzeń dopasuj polskie odpowiedniki.

Ne por lupo estas supo.

Sur la ŝtelisto brulas la ĉapo.

Kapo pekas, piedoj suferas.

Ne ekzistas fumo sen fajro.

Mankas klapo en lia kapo.

Kto nie ma w głowie, ten ma w nogach.

Brak mu piątej klepki.

Nie dla psa kiełbasa.

Na złodzieju czapka gore.

Nie ma dymu bez ognia.

18. *Przetłumacz na esperanto.*

1. Dużo ludzi.
2. Dobrze.
3. Przez cały rok.
4. Interesować się polityką.
5. Mówić po esperancku.
6. Oprócz tego
7. Z całego świata.
8. Za teatrem.
9. Jakiego koloru jest twoje auto?
10. A: Hej, Katarina!
B: Słucham?

Liczba poprawnych odpowiedzi: /11

19. *Dopasuj polskie odpowiedniki do podanych wyrazów esperanckich, wpisując w nawiasy właściwe numery.*

(1) hundejo	(2) oficistino	(3) sportejo	(4) bestejo
(5) helruĝa	(6) nigra-blanka	(7) instruistejo	(8) flavmalsano
(9) ĉevalejo	(10) malhelblua	(11) sunbruna	(12) maljunulejo
(13) blankĉevalo	(14) bovejo	(15) vendisto	(16) kuracejo
() opalony	() boisko	() siwek	() pokój nauczycielski
() urzędniczka	() stajnia	() żółtaczka	() lecznica
() psiarnia	() zwierzyniec	() granatowy	() obora
() czarno-biały	() dom starców	() sprzedawca	() jasnoczerwony

Liczba poprawnych odpowiedzi: /16

Suma poprawnych odpowiedzi: /43

III. ALDONO POR LA LERNANTO

LINGVOUZAJ KLARIGOJ

- ❶ Gdy podajemy w pytaniu dwie możliwości do wyboru, stosujemy konstrukcję **ĉu... aŭ...?**

– czy..., czy...?, np.

Ĉu Paŭlo estas en Vieno **aŭ** en Bruselo? **Ĉu** vi studas **aŭ** laboras?

Czy Paŭlo jest w Wiedniu, czy w Brukseli? Studiujesz czy pracujesz?

- ❷ Zauważmy, że nazwy narodowości pisze się w języku esperanto małą literą:
polo — Polak, polino — Polka, ruso — Rosjanin, hindo — Hindus itd.

- ❸ Porównajmy:

A: **Kiu** vi estas?

B: *Mi estas Henriko Long.*

A: **Kio** vi estas?

B: *Mi estas kuracisto.*

Zaimek **kiu** pyta o tożsamość osoby, zaimek **kio** zaś — w odniesieniu do osoby — pyta o jej zawód pełnioną rolę społeczną itp.

- ❹ W języku polskim, podobnie jak w wielu językach europejskich, porównanie natężenia danej cechy może odbywać się na 2 sposoby:

- a) Czysto gramatycznie, za pomocą stopniowania, czyli odmiany przymiotnika według 3 stopni: równy, wyższy i najwyższy. Zmienia on wówczas swoje brzmienie. Przykładowo w języku polskim:

wysoki — wyższy — najwyższy

ale występują nieregularności ze zmianą całego wyrazu (rdzenia)

dobry — **lepszy** — najlepszy

- b) Syntaktycznie (opisowo), za pomocą konstrukcji: bardziej, najbardziej. Wówczas przymiotnik pozostaje niezmienny. Przykładowo w języku polskim:

wysoki — bardziej wysoki — najbardziej wysoki.

W języku esperanto stosowany jest wyłącznie drugi sposób, w którym stopniowanie przymiotnika przy pomocy fleksji nie występuje. Użytkownik języka nie jest więc obciążany dodatkowo kwestią poprawnej odmiany stopniowanej cechy (przymiotnika), a osiąga te same cele komunikacyjne.

Przy porównaniach odpowiednikiem polskiego „niż” w stopniu wyższym jest esperanckie **ol**, np:

*Ŝi estas **pli** energia **ol** li.* — Ona jest bardziej energiczna niż on.

*(la) **plej** ĉarma persono* — najbardziej urocza osoba

***pli** alta* — wyższy („bardziej wysoki”)

*(la) **plej** longa* — najdłuższy („najbardziej długi”)

W języku esperanto przymiotnik w formule **plej** jest z reguły poprzedzony słówkiem **la**, ponieważ najczęściej wskazuje na jedyny taki „obiekt” w rozpatrywanym zakresie.

DLA CIEKAWYCH

W przypadku porównywania obiektów równych stosujemy następującą składnię:

samalta ... kiel ... — równie wysoki ... jak ...

lub:

same alta ... kiel ... — równie wysoki ... jak ...

- 5 Częstka **-ej-** służy do tworzenia rzeczownika oznaczającego miejsce, gdzie coś się znajduje lub jest robione. Ta częstka słowotwórcza to przyrostek, czyli element dodawany po głównej części wyrazu (np. po rdzeniu).

Częstka **-ej-** może też wyrażać nazwę ogólną obiektu (pomieszczenia), która nie ma odpowiednika w języku etnicznym, np.

sportejo — miejsce do uprawiania sportu

Pozwala to użytkownikom esperanta, którzy nie znają konkretnej nazwy jakiegoś obiektu sportowego na efektywne komunikowanie zrozumiałe dla odbiorcy.

DLA CIEKAWYCH

Nie każde wystąpienie **-ej-** jest przyrostkiem, Np. w wyrazach *trejni* (trenować), *hejmo* (dom rodzinny) jest częścią rdzenia wyrazowego.

Częstka **-ej-** może też wystąpić jako samodzielny rdzeń: np. wyraz *ejo* — pomieszczenie.

- 6 Czasowniki *ludi* i *atendi* łączą się z biernikiem, natomiast ich polskie odpowiedniki wymagają użycia przyimka („w”, „na”), np.

Roberto ludas futbalon. Roberto gra w piłkę nożną.

Patriko atendas trajnon. Patriko czeka na pociąg.

Ursula ludas gitaron. Ursula gra na gitarze.

- 7 Przyimek **al** występuje w tym rozdziale w znaczeniu ‘do, ku’, np.

iri al kinejo — iść do kina

veturi al Monako — jechać do Monako

telefoni al Rafaelo — telefonować do Rafała

iri al kinejo — iść/pójść do kina, *iri al Madrido* — udać się / pojechać do Madrytu

Czasownik *iri* nie ma dokładnego odpowiednika w języku polskim. Znaczy on udawać się (dokądś) — czy to pieszo (= iść), czy pojazdem (= jechać).

W znaczeniu ‘jechać’ używa się też czasownika *veturi*, a dla zakomunikowania, że chodzi o przemieszczanie się piesze, używa się czasownika

piediri (*pied · ir · i*); *piedo* — noga, stopa.

- 8 Wiemy już, że bezokolicznik esperancki ma końcówkę **-i**. Łączy się on z takimi czasownikami, jak *ŝati*, *voli*, *devi*, *povi*, *scipovi*, *intenci*, *deziri*, *preferi* itp.

- 9 Użycie **la** (c.d.). Czasem nadawca przekazu językowego odwołuje się nie do znajomości konkretnego egzemplarza danego typu obiektów, lecz do znajomości obiektu wynikającej z doświadczenia życiowego odbiorcy przekazu. Na przykład opisując nieznaną odbiorcy miasto możemy powiedzieć:

*Ĉe **la** ĉefa placo troviĝas urbodomo.*

Przy głównym placu znajduje się ratusz.

Chociaż wcześniej o głównym placu nie było mowy, jednak nadawca przekazu użył tu **la**, gdyż zakłada, że odbiorca wie z doświadczenia, iż w mieście zazwyczaj jest albo może być główny plac (a nawet jeżeli nie wie, to powinien przyjąć to do wiadomości). Podobnie:

***La** stratoj estas koloraj.*

Ulice są kolorowe.

***La** homoj estas tre amikaj.*

Ludzie są bardzo przyjaźni.

Tu również nadawca przekazu językowego używa **la**, ponieważ zakłada, że odbiorca wie, o jakie ulice i jakich ludzi chodzi — o ulice, które są w opisywanym mieście (bo w każdym mieście są ulice), oraz o ludzi, którzy w nim mieszkają (bo w każdym mieście mieszkają ludzie).

Jeżeli rzeczownik poprzedzony jest przymiotnikiem, to przedimek **la** występuje przed tym przymiotnikiem, np.

*en **la** parko*

ale

*en **la** bela parko*

- 10 **Kia laŭ la koloro?** — jakiego koloru (dosł: *jaki według koloru*)? Użyty jest tu przedimek *la* ponieważ mowa tu jest o ogólnym pojęciu „kolor”. Używane jest też równoważnie pytanie: **Kiakolora?**

- 11 Wyras **multaj** (liczni, liczne, dużo, wiele) jest przymiotnikiem w liczbie mnogiej. Używamy go przed rzeczownikami w liczbie mnogiej, np.

***multaj** homoj*

— dużo/wiele ludzi, liczni ludzie

- 12 Przyimek **dum** znaczy ‘podczas, w ciągu, w czasie, w trakcie’, np.

***dum** la festo*

— podczas święta

***dum** la tago*

— w ciągu dnia

***dum** la vizito*

— w trakcie wizyty

Gdy przyimek ten komunikuje, jak długo trwało zdarzenie, tłumaczy się go na język polski także przyimkiem „przez”, np.

***dum** la tuta jaro*

— przez cały rok

***dum** kelkaj tagoj*

— przez kilka dni

***dum** momento*

— przez chwilę

- 13 *Emilia Lund estas politikisto = Emilia Lund estas politikistino*

— Emilia Lund jest politykiem.

Podobnie:

Ŝi estas profesoro = Ŝi estas profesorino

— Ona jest profesorem/profesorką.

Ŝi estas ĵurnalisto = Ŝi estas ĵurnalistino

— Ona jest dziennikarką.

W nazwie zawodu kobiety, jej funkcji lub tytułu naukowego przyrostek *-in-* można czasem opuścić.

- 14 W wielu językach etnicznych (np. w języku polskim) praktycznie nie występuje różnica w wymawianiu głosek **ĥ** i **h**. Z kolei w niektórych językach występuje trudność w wymowie głoski **ĥ**. Sposób klasycznej wymowy obydwu głosek przedstawiony jest we *Wstępie (Rozdział 0)* w dziale *Pisownia i wymowa*.

Ze względu na powyższe trudności we współczesnym użytkowaniu języka esperanto w mowie zaistniało zjawisko upraszczania języka w celach komunikacyjnych. Można przyjąć, że zamiast dwóch różnych dźwięków $\hat{h} \neq h$ powstaje równolegle jeden $\{\hat{h} / h\}$ realizowany dwuwariantowo wymiennie w zależności od języka rodzimego osoby wypowiadającej.

Ewentualna niejednoznaczność może wystąpić jedynie w przypadku następujących słów wypowiedzianych bez kontekstu:

ĥoro – *chór*

horo – *godzina*

koro – *serce*

SOLVOJ DE LA TASKOJ

PLIFIRMIGO (ekzemplaj solvoj)

A.

1. Ĉu Munkeno estas en Aŭstrio aŭ en Germanio?	Ĝi estas en Germanio.
2. Ĉu Paŭlo estas hispano aŭ portugalo?	Li estas hispano.
3. Ĉu Mikaelo Sun estas pentristo aŭ muzikisto?	Li estas muzikisto.
4. Ĉu Meksiko estas en Nord-Ameriko aŭ en Azio?	En Nord-Ameriko.
5. Ĉu vi estas angloj aŭ usonanoj?	Ni estas usonanoj.
6. Ĉu vi interparolas aŭ kverelas?	Ni interparolas.

B.

1. Kio estas s-ro Fiŝ?	Li estas okulisto.
2. Kio vi estas?	Mi estas komponisto.
3. Kio estas Kamila?	Ŝi estas kuiristino.
4. Kio estas via patro?	Li estas horloĝisto.
5. Kio estas Tomaso?	Li estas futbalisto.
6. Kio estas via fratino?	Ŝi estas ĵurnalistino.
7. Kio estas Maks?	Li estas studento.
8. Kio estas Ingrid?	Ŝi estas sportistino.

C.

1. Marko estas pli talenta ol Marteno.
2. Kristina estas pli malica ol Tereza.
3. Agata estas pli agrabla ol Izabela.
4. La Malnova Urbo estas la plej interesa loko en Varsovio.
5. Helena Rust estas la plej konata politikistino en Eŭropo.

6. Mi pensas, ke Svedio estas la plej alloga lando en la mondo.

E.

1. Julio ludas akordionon.
2. Linda atendas trajnon.
3. Karolo ludas trumpeton.
4. Ivo atendas tramon.
5. Adela ludas violonon.
6. Leonardo atendas ŝipon.

F.

1. Anna volas loĝi en Grekio.
2. Sebastiano devas flugi al Munkeno.
3. Ĉu vi povas lavi la vazojn? Jes, kompreneble.
4. Mi ne ŝatas rigardi boksomaĉojn.
5. Kion vi ŝatas fari? Ni ŝatas diskuti pri filozfio.

G.

6. Ilona deziras iri al kafejo.
7. Ĉu vi scipovas uzi kameraon? Bedaŭrinde ne.
8. Paŭlo ne intencas labori en fabriko.
9. Ĉu Izabela scipovas traduki el la hispana? Mi ne scias.
10. Kion vi preferas: naĝi ĉu kuri? Mi preferas naĝi .

H.

1. Mi ne ŝatas boksadon.
2. Stefano trejnas skisaltadon.
3. Anja praktikas ĉevalrajdadon.
4. Davido estas eŭropa ĉampiono en altosalto.
5. Kie ili ludas basketbalon? En sporta halo.
6. Mi tre ŝatas spekti sporton en televido.
7. Kie ni ludas tenison? En tenisejo.
8. Mi partoprenas biciklajn vetkurojn.

7. NI LEGAS KUN KOMPRENO

1. poŝtejo
2. antaŭ la parko
3. gajaj
4. Esperanto-parolantoj

14. PROVERBOJ KAJ DIRAĴOJ

Ne por lupo estas supo.	Nie dla psa kietbasa.
Sur la ŝtelisto brulas la ĉapo.	Na złodzieju czapka gore.
Kapo pekas, piedoj suferas.	Kto nie ma w głowie, ten ma w nogach.
Ne ekzistas fumo sen fajro.	Nie ma dymu bez ognia.
Mankas klapo en lia kapo.	Brak mu piątej klepki.

RESUMA TESTO (ekzemplaj solvoj)

- 15.** 1. Ĉu vi estas sata aŭ malsata?
 2. Ĉu Toronto estas en Usono aŭ en Kanado?
 3. Ĉu Marta laboras aŭ ripozas?
 4. Ĉu s-ro Kant estas aŭstro aŭ sviso?
- 16.** 1. pli 2. plej 3. pli 4. plej.
- 17.** 1. Sofia ne skribas ekzercon. Ŝi skribas teston.
 2. Arturo ne aĉetas poŝtmarkojn. Li aĉetas bildkartojn.
 3. Johano ne manĝas supon. Li manĝas sandviĉon.
 4. Renata ne legas komiksojn. Ŝi legas revuojn.
- 18.** 1. Multaj homoj.
 2. Bone.
 3. Dum la tuta jaro.
 4. Interesiĝi pri politiko.
 5. Paroli en Esperanto.
 6. Krom tio
 7. El la tuta mondo.
 8. Malantaŭ la teatro.
 9. Kia laŭ la koloro estas via aŭtomobilo?
 10. A: He, Katarina!
 B: Jes?
- 19.** (11) opalony (3) boisko (13) siwek (7) pokój nauczycielski
 (2) urzędniczka (9) stajnia (8) żóttaczka (16) lecznica, przychodnia
 (1) psiarnia (4) zwierzyniec (10) granatowy (14) obora
 (6) czarno-biały (12) dom starców (15) sprzedawca (5) jasnoczerwony